INTERPRETAREA CONSTITUȚIEI – COMPETENȚĂ IMPORTANTĂ A CURȚII CONSTITUȚIONALE

INTERPRETATION OF THE CONSTITUTION – IMPORTANT COMPETENCE OF THE CONSTITUTIONAL COURT

Gheorghe COSTACHI, ORCID: 0000-0003-1396-7598
Tatiana GHERGHELEGIU, ORCID: 0000-0003-4947-3055
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 342.4(478)(0.072)

e-mail: costachi70@mail.ru
e-mail: tatiana@agarista.com

Introducere. Potrivit *Constituției Republicii Moldova* „Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova” (art. 134 alin. (1)) [2], moment prevăzut și la art. 1 alin. (1) din *Legea cu privire la Curtea Constituțională* nr. 317/1994 [8] și la art. 2 alin. (1) din *Codul jurisdicției constituționale* [1]. În calitatea sa de unică jurisdicție constituțională, Curtea Constituțională este învestită cu competențe distincte, prevăzute atât în *Constituție* (art. 135 alin. (1), cât și în *Legea cu privire la Curtea Constituțională* nr. 317/1994 (art. 4 alin. (1)) sub formă de atribuții.

Analizând aceste competențe, observăm că ele pot fi grupate în două mari categorii: atribuții ce țin de asigurarea respectării Constituției de către autoritățile statului și atribuții ce țin de asigurarea protecției Constituției. Din această ultimă categorie fac parte atribuțiile ce privesc *interpretarea Constituției* și *aprecierea inițiativelor de revizuire a Constituției* [6, p. 46].

În doctrina de specialitate, aceste atribuții ale Curții Constituționale, practice, nu sunt cercetate deloc, cu unele mici excepții. În pofida acestui fapt, în opinia noastră, subiectul în cauză merită o atenție distinctă, mai ales în perioada contemporană, în care, cu mare regret, sunt atestați noi factori de risc la adresa *Constituției Republicii Moldova* [4, p. 4-9; 5, p. 4-10], ceea ce nu poate să lase indiferentă societatea, nici factorii de decizie responsabili de asigurarea legalității și constituționalității în cadrul statului.

Scopul studiului. Cele menționate ne-au determinat să ne propunem o abordare succintă a competenței Curții Constituționale de a interpreta Constituția, pornind de la esența și limitele acestei activități, urmărind într-un final elucidarea rolului Curții Constituționale în asigurarea securității Constituției.

Pentru realizarea acestui scop, au fost trasate următoarele **obiective de cercetare**: elucidarea esenței atribuției Curții Constituționale de a interpreta Constituția; precizarea limitelor ce trebuie respectate de către Curte în procesul de interpretare a Constituției; argumentarea rolului Curții Constituționale în asigurarea securității Constituției prin intermediul interpretării corecte a textului constituțional.

Metode utilizate. Pentru realizarea studiului, am apelat la cele mai importante și corespunzătoare metode de cercetare științifică, precum sunt: *metoda logică* (analiza, sinteza, inducţia, deducţia) ca metodă de bază pentru cercetările ştiinţifice, de natură să facă posibilă studierea în profunzime a subiectului şi o combinare eficientă a planului teoretic cu cel normativ şi practic); *metoda sistemică* (necesară pentru analiza sistemului legislativ și constituțional ce reglementează funcțiile și competența Curții Constituționale ca unică autoritate de jurisdicție constituțională); *metoda comparativă* (necesară pentru abordarea comparativă a subiectului în Republica Moldova şi alte state (în concret România), în vederea elucidării celor mai relevante experienţe şi formularea de propuneri concrete de consolidare a rolului Curții Constituționale în asigurarea securității Constituției prin interpretarea corectă a acesteia).

Concluzii. Una din funcțiile recunoscute în doctrină Curții Constituționale este *funcţia de elaborare a normelor de drept* [11, p. 15], prin prisma căreia Curtea Constituţională este văzută ca unica autoritate competentă să interpreteze Constituţia. Ca urmare, Curtea Constituţională prin hotărârile sale formează doctrina dreptului constituţional şi impune autorităţilor publice interpretarea Legii Supreme pe înţelesul ei. Totodată, rolul Curţii Constituţionale în procesul de elaborare a normelor de drept este specific, deoarece Curtea influenţează asupra procesului de creaţie legislativă prin anularea normei de drept [10, p. 1085], ca rezultat al constatării neconstituționalității acesteia.

În opinia noastră, Curții Constituționale nu i se poate recunoaște *funcţia de elaborare a normelor de drept,* întrucât astfel ea este echivalată în competență cu însuși legiuitorul, ceea ce contravine principiilor de organizare și funcționare a puterii în statul de drept. Cu toate acestea, Curtea rămâne a fi unica autoritate a statului care este învestită cu atribuția de a interpreta Constituția.

Important este de conștientizat că prin interpretare Curtea nu formează norme noi şi primare, nu le modifică şi nu le schimbă pe cele în vigoare (în caz contrar, ea transformându-se dintr-un „legiuitor negativ" în unul „pozitiv" [7, p. 67]). Prin interpretarea prevederilor constituţionale, Curtea poate formula doar poziţii de drept cărora Parlamentul le poate da un veşmânt legislativ sau care pot fi aplicate aşa cum le determină Curtea [9, p. 16].

Din perspectiva dată, suntem de părere că atribuția Curții Constituționale de a interpreta Constituția se circumscrie unei alte funcții recunoscute acestei autorități – *garantarea și asigurarea securității și stabilității constituționale* – funcție prin care se înțelege rolul Curții în interpretarea autentică a normelor constituționale și evitarea interpretării conjuncturale a acestora, sub influența diferiților factori, fapt de natură să asigure stabilitatea Constituției în litera și spiritul ei și aplicabilitatea ei în condițiile mereu schimbătoare ale realității [3, p. 48].

Totodată, este important de precizat că securitatea și stabilitatea Constituției este asigurată și prin intermediul atribuției Curții de a se *expune asupra inițiativelor de revizuire a Constituției*, întrucât doar astfel Curtea ar putea preveni și împiedica modificarea textului constituțional în diferite conjuncturi cu caracter politic, prin care se urmăresc diferite interese politice în detrimentul interesului general al societății.

Referințe:

1. Codul Jurisdicţiei Constituţionale nr. 502 din 16-06-1995. În: *Monitorul Oficial*, nr. 53-54 din 28-09-1995 (versiune actualizată prin Legea nr. 38 din 28.02.20, MO103/14.04.20).
2. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994, în vigoare din 27.08.1994. Republicată în: *Monitorul Oficial,* nr.78/140 din 29.03.2016 (versiune în vigoare din 14.01.2019 în baza modificărilor prin Legea nr. 255 din 22.11.18, MO 467-479/14.12.18).
3. COSTACHI, Gh. Misiunea justiției constituționale în statul de drept. În: Revista Națională de Drept. 2020, nr. 4-6. *Ediție specială* ce cuprinde materialele conferinței științifico-practice internaționale din 5 iunie 2020 „Jurisdicția constituțională din Republica Moldova: abordări, probleme și perspective”, pp. 41-52. ISSN 1811-0770.
4. COSTACHI, Gh. Securitatea constituțională în Republica Moldova la 25 de ani de existență a Legii Fundamentale. În: *Legea și viața*. 2019, nr. 8, pp. 4-9. ISSN 1810-309X.
5. COSTACHI, Gh., IACUB, I. Securitatea Constituției – obiectiv major al reformei constituționale din Republica Moldova. În: *Legea și viața*. 2020, nr. 9, pp. 4-10. ISSN 1810-309X.
6. GHERGHELEGIU, T. Curtea Constituțională – factor principal de asigurare a securității Constituției. În: *Jurnal Juridic Național: teorie și practică*. 2020, nr.6, pp. 46-49. ISSN 1810-309X.
7. IACUB, I. Interpretarea Constituției: între necesitate, limite și riscuri. În: Revista Națională de Drept. 2020, nr. 4-6. *Ediție specială* ce cuprinde materialele conferinței științifico-practice internaționale din 5 iunie 2020 „Jurisdicția constituțională constituțională din Republica Moldova: abordări, probleme și perspective”, pp. 53-74. ISSN 1811-0770
8. Legea cu privire la Curtea Constituţională nr. 317 din 13-12-1994. În: *Monitorul Oficial*, nr. 08 din 07-02-1995 (versiune actualizată prin Legea nr. 5 din 06.02.20, MO63-68/28.02.20).
9. PUŞCAŞ, V. Curtea Constituţională unicul subiect de interpretare oficială a Constituției. În: *Justiţia constituţională în Republica Moldova*. 2010, nr. 3, pp. 16-21.
10. ZUBCO, V. Funcţiile Curţii Constituţionale. În: Dezvoltarea constituţională a Republicii Moldova la etapa actuală. Materialele conferinţei ştiinţifico-teoretice internaţionale din 22-23 septembrie 2004 (mun. Bălţi). Chişinău, 2004, pp. 1085-1087. ISBN 9975-78352-X.
11. ZUBCO, V. Funcţiile Curţii Constituţionale. În: *Justiţia constituţională*. 2004, nr. 4, pp. 15-18.